

ENDOMINES OY:N KARJALAN KULTALINJAN
KAIVOSHANKKEIDEN LINNUSTOSELVITYS

TOIMI
–ympäristöalan asiantuntija

HEINÄKUU 2012

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Selvitysalue ja –menetelmät	1
3. Tulokset	2
3.1 Kuittila	2
3.2 Korvilansuo	2
3.3 Rämepuro	3
3.4 Pampalo NW	4
3.5 Hosko	4
4. Johtopäätökset ja suositukset	5
4.1 Kuittila	5
4.2 Korvilansuo	5
4.3 Rämepuro	9
4.4 Pampalo NW	9
4.5 Hosko	12
4.6 Korvilansuon, Palosuon ja Valkeasuon muutonaikainen merkitys	12
Lähteet	13
Liite 1	14

1. Johdanto

Tämän linnustoselvityksen tavoitteena on antaa riittävä tieto hankealueen pesimälinnustosta ympäristövaikutusten arviointia varten Karjalan Kultalinjan kaivospiirien alueella Ilomantsissa. Selvityksen maastotyön on tehnyt Heikki Pönkkä. Raportin ovat kirjoittaneet yhteistyössä Heikki Pönkkä ja Helena Haakana. Kuvat on ottanut Heikki Pönkkä. Raportti sisältää selvityksen tehdyistä inventoinneista, havainnot sekä johtopäätökset ja suositukset.

2. Selvitysalue ja –menetelmät

Selvitysalue käsittää Ilomantsin Lehtovaaran ja Hoskon välille sijoittuvat kaivospiirit: Kuittila, Korvilansuo, Rämepuro, Pampalo NW ja Hosko. Kuittilan, Rämepuron ja Hoskon kaivospiirit kartoitettiin kesällä 2011 tehdyn esiselvityksen mukaisesti (TOIMI 2011). Varsinaisten kartoitusalueiden lisäksi kartoitettiin Korvilansuon ja Rämepuron kaivospiiriin rajautuvat avosuot Korvilansuo ja Palosuo.

Maastokartoitukset tehtiin Pampalo NW alueella 13.5.2012 ja 29.5.2012. Muilla kohteilla kartoitukset tehtiin 13.5.2012, 29.5.2012 ja 6.6.2012. Kohteiden vesistö- ja suoalueet kuljettiin kattavasti kiikaroiden sekä kuunnellen. Metsäalueilla kartoitus painottui lintujen laulu- ja muihin ääniin. Kartoitukset tehtiin aamun-aamupäivän aikana tyynessä ja heikkotuulisessa poutaisessa säässä.

Lajien uhanalaisuusluokittelu perustuu Rassin ym. (2010) uusimpaan uhanalaisluokitukseen, missä lajiston uhanalaisuutta on arvioitu kansainvälisesti vertailukelpoisella Maailman luonnonsuojeluliiton (IUCN) kriteeristöllä. Lisäksi on erikseen esitetty lintudirektiiviin (2009/147/EY) sisällytetyt lajit. Lintudirektiivi koskee Euroopan luonnonvaraisia lintuja. Direktiivin yleistavoite on ylläpitää tietyt lintukannat sellaisella tasolla, joka vastaa ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia. Lintudirektiivi edellyttää, että sekä lajia että sen elinympäristöä suojellaan. Lintudirektiivi kieltää niissä lueteltujen eläinlajien yksilöiden tahallisen tappamisen, pyydystämisen, häiritsemisen erityisesti pesinnän aikana sekä kaupallisen käytön.

3. Tulokset

Maastossa tehdyt havainnot uhanalaisista lajeista on esitetty tämän kappaleen lisäksi myös liitteessä 1 olevilla kartoilla.

3.1 Kuittila

Alueella tavatut lintulajit

Uhanalaiset lintulajit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR): Ei tavattu

Erittäin uhanalaiset (EN): Ei tavattu

Vaarantuneet (VU): Ei tavattu

Silmälläpidettävät (NT): *Sirittäjä*

Alueellisesti uhanalaiset (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi): Ei tavattu

Lintudirektiivi liitteen I lajit

Ei tavattu

Muut lajit

Käki, punakylkirastas, laulurastas, peippo, metsäkirvinen, punarinta, pajulintu, puukiipijä, kirjosiippo, punatulkku, käpytikka, närhi, harmaasiippo.

3.2 Korvilansuo

Kaivospiirin alueella tavatut lintulajit

Uhanalaiset lintulajit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR): Ei tavattu

Erittäin uhanalaiset (EN): Ei tavattu

Vaarantuneet (VU): *Sinisuohaukka*

Silmälläpidettävät (NT): *Metso, teeri*

Alueellisesti uhanalaiset (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi): Ei tavattu

Lintudirektiivi liitteen I lajit

Sinisuohaukka, metso, teeri

Muut lajit

Käki, peippo, metsäkirvinen, punarinta, pajulintu, kirjosiippo, punatulkku, käpytikka.

Kaivospiirin itäpuolen suoalueella (Korvilansuo) tavatut lajit

Uhanalaiset lintulajit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR): Ei tavattu

Erittäin uhanalaiset (EN): Ei tavattu

Vaarantuneet (VU): *Keltavästäräkki*

Silmälläpidettävät (NT): *Metsähanhi* (lennossa)

Alueellisesti uhanalaiset (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi): *Pikkukuovi, niittykirvinen*

Lintudirektiivi liitteen I lajit

ei tavattu

Muut lajit

kuovi, töyhtöhyppä, kalalokki

3.3 Rämepuro

Kaivospiirin alueella tavatut lintulajit

Uhanalaiset lintulajit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR): Ei tavattu

Erittäin uhanalaiset (EN): Ei tavattu

Vaarantuneet (VU): Ei tavattu

Silmälläpidettävät (NT): Ei tavattu

Alueellisesti uhanalaiset (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi): Ei tavattu

Lintudirektiivi liitteen I lajit

Ei tavattu

Muut lajit

Käki, peippo, metsäkirvinen, punarinta, pajulintu, tiltalti, kirjosiippo, leppälintu, harmaasiippo

Kaivospiirin eteläpuolen suoalueella (Palosuo) tavatut lajit

Uhanalaiset lintulajit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR): Ei tavattu

Erittäin uhanalaiset (EN): Ei tavattu

Vaarantuneet (VU): Ei tavattu

Silmälläpidettävät (NT): Ei tavattu

Alueellisesti uhanalaiset (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi): *Kapustarinta, pikkukuovi*

Lintudirektiivi liitteen I lajit

Kapustarinta

Muut lajit

valkoviklo

3.4 Pampalo NW

Kaivospiirin alueella tavatut lintulajit

Uhanalaiset lintulajit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR): Ei tavattu

Erittäin uhanalaiset (EN): Ei tavattu

Vaarantuneet (VU): *Keltavästäräkki*

Silmälläpidettävät (NT): Ei tavattu

Alueellisesti uhanalaiset (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi): Ei tavattu

Lintudirektiivi liitteen I lajit

Pyy, kangaskiuru

Muut lajit

Käki, peippo, metsäkirvinen, punarinta, pajulintu, hernekerttu, talitiainen, leppälintu, kulorastas, tilhi, tervapääsky, korppi.

3.5 Hosko

Kaivospiirin alueella tavatut lintulajit

Uhanalaiset lintulajit

Äärimmäisen uhanalaiset (CR): *Haarahaikka* (lennossa)

Erittäin uhanalaiset (EN): Ei tavattu

Vaarantuneet (VU): Ei tavattu

Silmälläpidettävät (NT): *Metso*

Alueellisesti uhanalaiset (Eteläboreaalinen vyöhyke, Järvi-Suomi): Ei tavattu

Lintudirektiivi liitteen I lajit

Haarahaikka, metso

Muut lajit

Käki, peippo, metsäkirvinen, pajulintu, leppälintu, kulorastas, tilhi, pikkukäpylintu, korppi.

4. Johtopäätökset ja suositukset

4.1 Kuittila

Kuittilan alueen puronvarsilla on tehty hiljattain alispuuston raivauksia (Kuvat 1, 2 ja 3). Alueen linnusto on niukkaa ja tavanomaista. Alueella ei ole sellaisia linnustoarvoja, jotka tulisi ottaa huomioon tämän hankkeen yhteydessä.

Kuva 1. Kuittilan kaivospiirin läpi virtaava puro on osin luonnontilainen.

4.2 Korvilansuo

Korvilansuon reuna-alueilla on merkitystä kanalinnuille (Kuva 4). Alueella on runsaasti jätöksiä ja kartoituksissa tehtiin havaintoja useista teeri- ja metsoyksilöistä. Alueella tavatun sinisuohaukan (koiras) pesintä on hyvin mahdollinen suon laitamilla. Kaivospiiriin rajautuva Korvilansuo on luonnontilaisena arvokas (Kuvat 5 ja 6). Suolla tavattu metsähanhi (lennossa matalalla) voi hyvinkin pesiä suolla. Hankkeessa tulisi huomioida suokokonaisuus siten, että sen reunalle jää riittävä suoja-alue vähentämään louhoksen aiheuttamia haitallisia vaikutuksia. Kaivospiirin metsäalueella ei ole suurta merkitystä linnustolle.

Kuva 2. Nuorta harvennettua kasvatustalveä.

Kuva 3. Mäntyvaltaisissa metsissä esiintyy yleisiä lintulajeja

Kuva 4. Umpeen kasvaneet ojanvarret tarjoavat teerille sopivia pesimäpaikkoja.

Kuva 5. Korvilansuo etelään.

Kuva 6. Korvilansuo pohjoiseen.

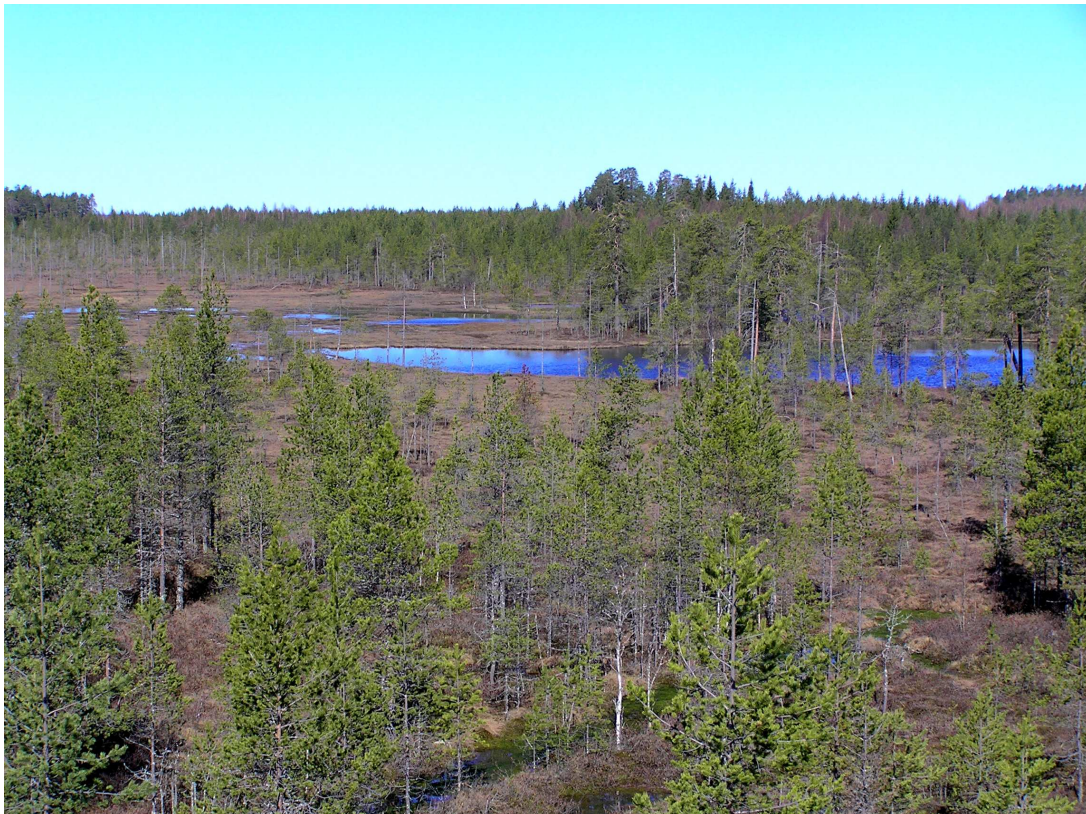
Kuva 7. Ojittamatonta Palosuota.

4.3 Rämepuro

Rämepuron kaivospiirin alueella ei ole sellaisia linnustoarvoja, jotka tulisi ottaa huomioon tämän hankkeen yhteydessä. Kaivospiirin eteläpuolella sijaitseva Palosuo on luonnontilaisena arvokas kohde. Siellä pesivät alueellisesti uhanalaiset kapustarinta ja pikkukuovi (Kuva 7). Louhostoiminnassa tulisi huomioida riittävät suoja-alueet suolle.

4.4 Pampalo NW

Pampalonlammet ja lampia ympäröivä suoalue on linnustollisesti erittäin köyhää (Kuvat 8, 9 ja 10). Lampialueella ei tavattu pesiviä lintuja. Suoalueellakin tavattiin vain yksi keltävästäräkki ja muutama metsäkirvisen reviiri. Myös alueen pohjoisosan linnusto on niukkaa ja tavanomaista. Tutkimusporaukset ovat osaltaan muuttaneet alueen luonnontilaa (Kuva 11). Kaivospiirin alueella ei ole sellaisia linnustoarvoja, jotka tulisi huomioida tämän hankkeen yhteydessä. Kaivospiirirajauksen välittömään läheisyyteen jää itä- ja länsipuolelle vanhemman metsän saarekkeita (Kuva 12). Näillä metsiköillä on merkitystä linnuille. Itäpuolella sijaitsevan metsäautotien ja kaivospiirin väliin jäävässä metsikössä havaittiin muun muassa pikkusieppo. Kangaskiurun reviiri sijaitsee alueen rajalla vanhan sorakuopan tuntumassa.

Kuva 8. Pampalonlammet.

Kuva 9. Pohjoinen Pampalonlampi rajautuu avosuohon.

Kuva 10. Luonnontilaista Pampalonsuota.

Kuva 11. Koeporaukset ovat muuttaneet alueen luonnontilaisuutta.

Kuva 12. Pampalon kaivospiirin länsipuolella sijaitsee vanhan metsän saareke.

4.5 Hosko

Hoskon Valkeasuolla ei ole merkittävää linnustollista arvoa (Kuva 13) Alueen varttuneempia metsiä on hakattu voimakkaasti (Kuva 14). Alueella havaittu uhanalainen haarahaukka oli todennäköisesti saalistuslennolla, ei havaintoja mahdollisesta pesimisestä kaivospiirin alueella. Haukka lensi määrätietoisesti itää kohti. Alueella sijaitsevalla soramontulla on pesinyt vuosia sitten törmäpääskyjä. Kartoituksissa ei havaittu uusia pesäkoloja. Kaivospiirin alueella ei ole sellaisia linnustoarvoja, jotka tulisi huomioida tämän hankkeen yhteydessä.

Kuva 13. Valkeasuon länsiosalla ei pesi lintuja.

4.6 Korvilansuon, Palosuon ja Valkeasuon muutonaikainen merkitys

Ensimmäinen kartoituskäynti tehtiin näille kohteille 13.5.2012. Tällöin oli vielä lintujen muutto käynnissä ja isojen lintujen muuttokeräntymiä löytyi pitkin maakuntaa. Esimerkiksi metsähanhia lepäili Kiteellä, Lieksassa ja Ilomantsissa (lähinnä pelloilla) useita kymmeniä tai jopa lähes sataakin yksilöä. Korvilansuolla, Palosuolla ja Valkeasuolla ei tavattu lepäileviä hanhia, joutsenia tai kurkia. On todennäköistä, että näillä kohteilla ei ole merkitystä lintujen muuttolepopaikkoina. Vanhojen havaintojen valossa yksi merkittävimmistä seudun muuttolepopaikoista sijoittuu Hattuvaaran peltojen – Ilajansuon alueelle.

Kuva 14. Hoskon kaivospiirin alueella sijaitsee useita hakkuuaukkoja.

Lähteet

Lintudirektiivi 2009/147/EY

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Erillisjulkaisu. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

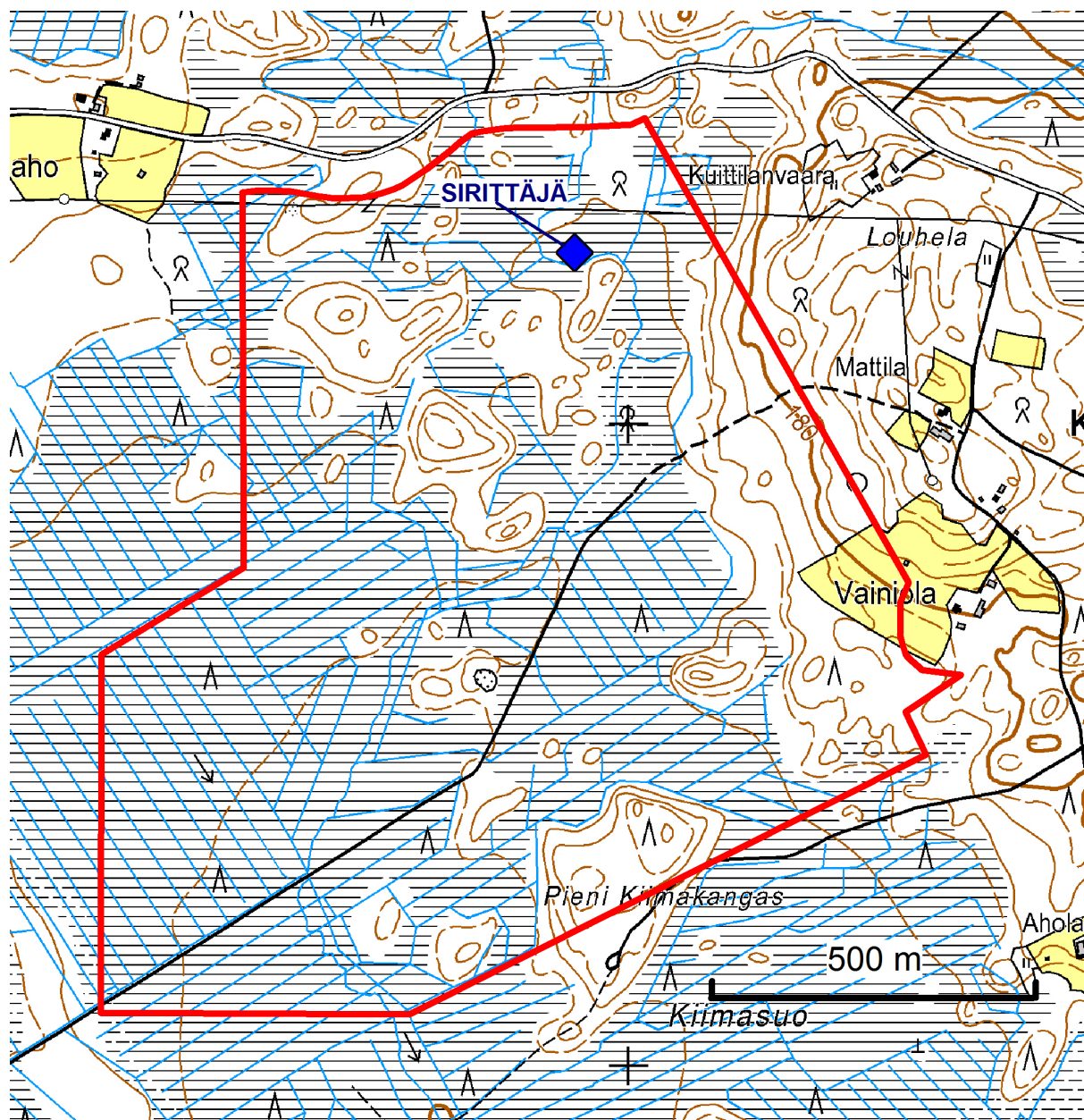
TOIMI 2011: Karjalan Kultalinjan Ilomantsin hankealueen linnuston esiselvitys.

Pohjakarttana käytetty maanmittauslaitoksen kartta-aineistoa:

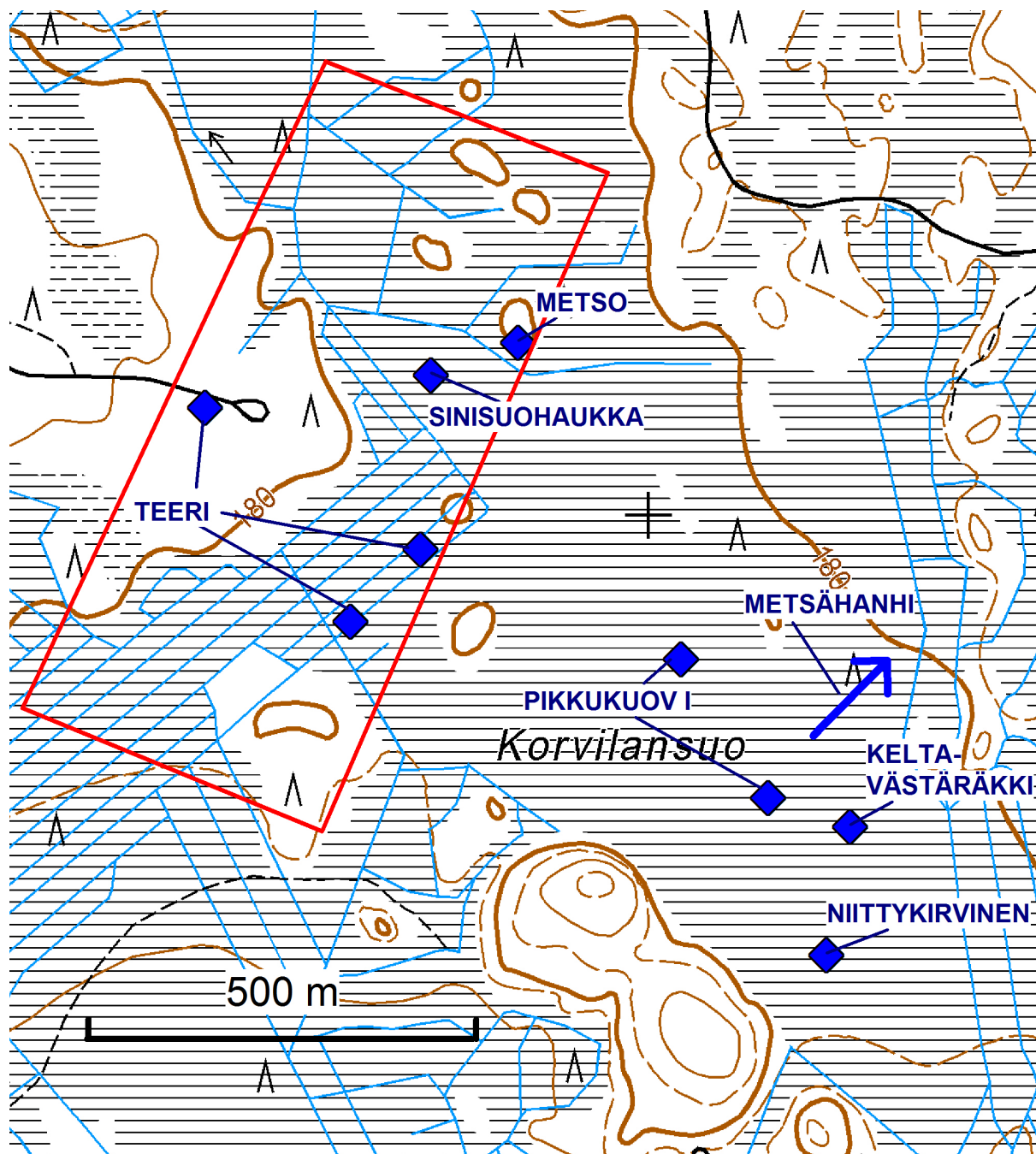
http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata_lisenssi_versio1_20120501

TOIMI –ympäristöalan asiantuntijaosuuskunta
Kolmikanta 15
83130 Salokylä
www.osuuskuntatoimi.fi
helena.haakana@osuuskuntatoimi.fi
p. 040 822 0819

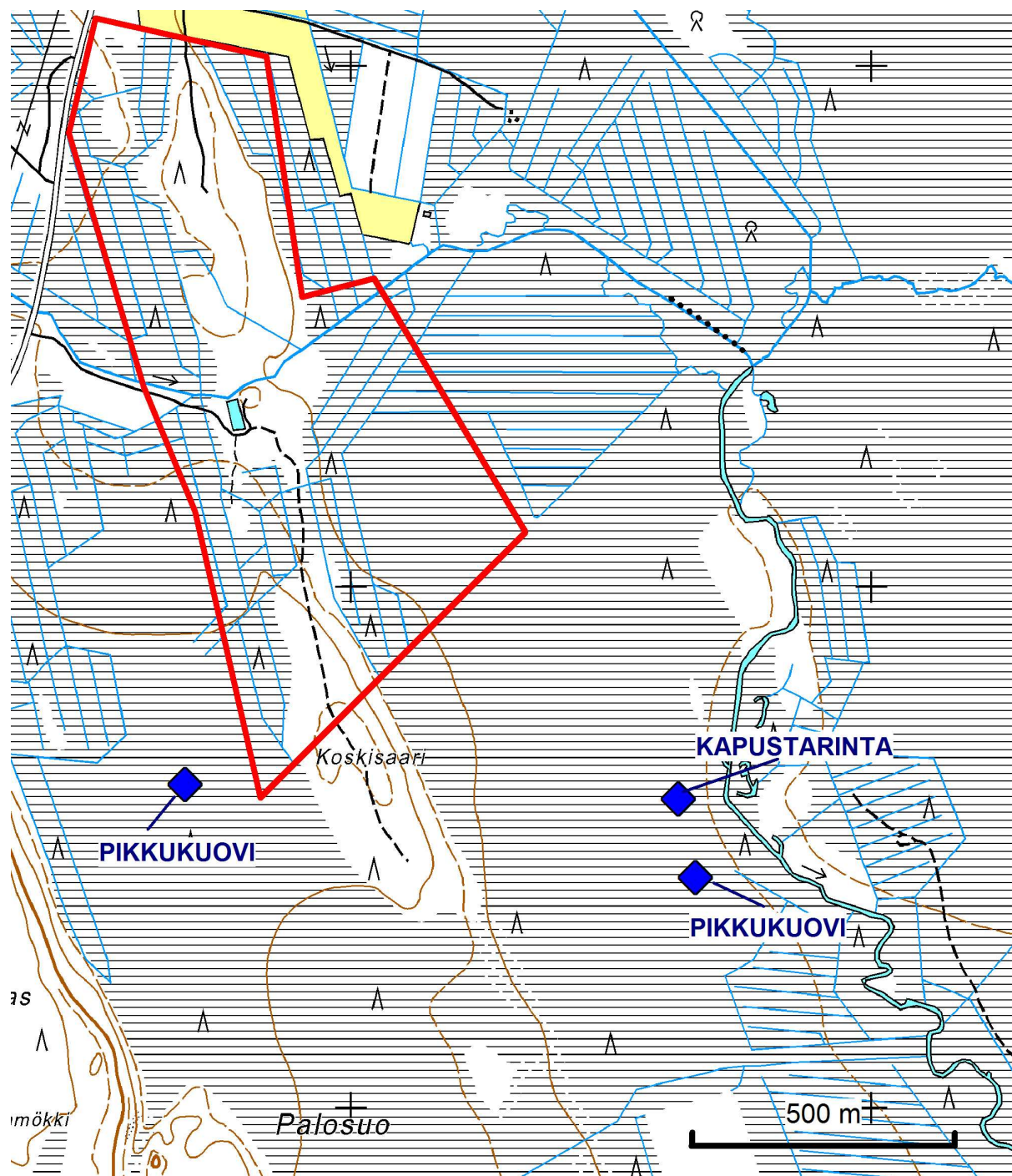
Kartta 1. Kuittila

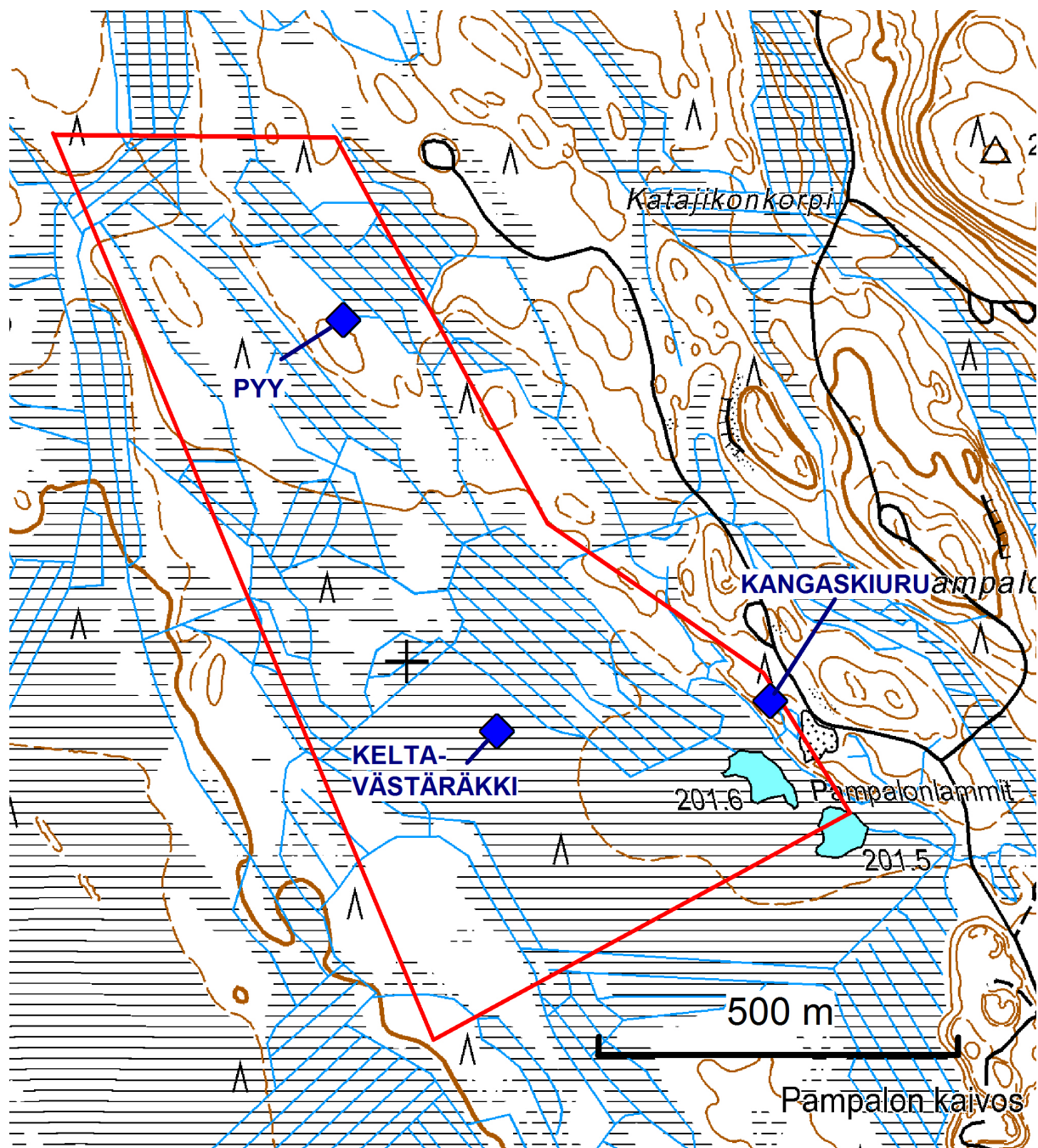
Kartta 2. Korvilansuo

Kartta 3. Rämepuro

Kartta 4. Pampalo NW

Kartta 5. Hosko

